

Sak -2017

Høring – forslag til regler for valg av menighetsråd, bispedømmeråd og Kirkemøtet

Saksutredning:

Forslag til nye regler for valg av menighetsråd, bispedømmeråd og Kirkemøte er sendt ut på bred høring til menighetsråd, kirkelige fellesråd, biskoper, bispedømmeråd og andre berørte instanser. Høringsinstans er Kirkerådet.

Høringsnotatet foreligger i en kortversjon (18 sider) og en mer utfyllende utgave (96 sider).

Kirkerådet foreslår at kirkevalgreglene i utgangspunkt legges så tett opp til valglovens bestemmelser om valg til kommunestyre, fylkesting og Stortinget som mulig. Bakgrunnen for dette er et ønske om å ivareta velgerne ved at den kirkelige valgordningen gjennomføres på en måte som er mest mulig kjent fra andre offentlige valg.

Vedlegg 1: Kortversjon med hovedproblemstillinger

Vedlegg 2: Forslag til nye regler for valg av menighetsråd, bispedømmeråd og Kirkemøtet (kirkevalgreglene)

Forslag til uttalelse er utarbeidet med bakgrunn i kortversjonen som er delt inn i 5 deler:

Del 1 Bakgrunn

Del 2 Overordnede problemstillinger

Del 3 Innledning til reglene, stemmerett, valgbarhet, valgorganer m.m.

Del 4 Valg av medlemmer til menighetsråd og valg av leke medlemmer til bispedømmeråd og Kirkemøtet.

Del 5 Valg av andre representanter til bispedømmerådet og Kirkemøtet

Del 6 Fellesbestemmelser

Del 7 Konsekvenser

Del 3 – 4 er selve kirkevalgreglene. Det foreslås at fellesrådet kun gir høringsuttalelser til overordnede problemstillinger.

Del 2: Overordnede problemstillinger

De overordnede problemstillingene er i særlig grad rettet mot valg av bispedømmeråd og Kirkemøtet. Dette fordi reglene knyttet til bispedømmerådsvalg og kirkemøtevalg er de som etter Kirkerådets vurdering har størst forbedringspotensial.

2.1 Direkte valg eller kombinasjonsvalg av direkte og indirekte valgorgang ved valg av leke medlemmer til bispedømmeråd og Kirkemøtet (se s. 2 og 3).

Når det gjelder spørsmålet om direkte valg eller kombinasjonsvalg med direkte og indirekte valg til bispedømmeråd /Kirkemøtet, vurderer Kirkerådet tre alternative modeller:

1) Videreføring av dagens ordning

Bispedømmet avgjør om valget skal foregå ved direkte valg av sju leke medlemmer, eller kombinasjonsvalg hvor fire medlemmer velges direkte og tre medlemmer velges indirekte

Vurdering: Denne modellen gir en såpass ulik og forvirrende valgpraksis og har så mange ulemper at den ikke anbefales. Kombinasjonsvalg gir bla medlemmer av menighetsråd anledning til å stemme to ganger.

2) Direkte valg på alle leke medlemmer

Kirkemøtet fastsetter at alle de leke medlemmene til bispedømmerrådet (og Kirkemøtet) skal velges direkte av kirkemedlemmene i bispedømmet.

Vurdering: Denne ordningen vil sikre en lik valgordning for hele landet i tråd med hovedintensjonen i demokratireformen, og anbefales.

3) Kombinasjonsvalg i alle bispedømmer

Kirkemøtet fastsetter at det i alle bispedømmene skal være kombinasjonsvalg med direkte og indirekte valg.

Vurdering: Svakheterne i denne ordningen er såpass store at den ikke anbefales.

Svar:

Oppegård kirkelige fellestråd gir sin tilslutning til alternativ 2.

2.2 Flertalls- og forholdsvalg (se s. 3-5)

Etter kirkelovens bestemmelser skal valget av leke medlemmer holdes som flertallsvalg (en liste) eller forholdsvalg (to eller flere lister). Etter Kirkerådets vurdering er det særlig to forhold ved denne ordningen som bør vurderes. For det første har listene ulike utgangspunkt, og for det andre at listene fremmes til ulike tidspunkt. Her er det noen ulike alternativer:

1. Videreføring av dagens ordning

En nominasjonskomite utnevnt av bispedømmerrådet utarbeider en kandidatliste. Ulike grupperinger gis anledning til å stille egen liste dersom de ikke oppfatter seg representert av nominasjonskomiteens liste.

Vurdering: Det er en utfordring med asymmetriske lister og forskjellige frister for listene. Med asymmetriske lister menes at listene har helt ulike premisser; nominasjonskomiteens liste er satt sammen for å avspeile en bredde/mangfold på listen, mens de andre er satt sammen for å representere en spesiell profil og eventuelt program eller felles oppfatning.

2. Ordning med nominasjonskomiteens liste og andre lister – samtidige frister

Det etableres en nominasjonskomite som fremmer en liste innen en frist. Andre nomineringsgrupper gis også adgang til å fremme liste innen samme frist. Reglene for begge typer lister gjøres i størst mulig grad like. Denne ordningen vil langt på vei tilsvare dagens ordning for forholdsvalg av menighetsråd. Problemstillingen med asymmetriske lister videreføres

3. Ordninger med utgangspunkt i flere selvstendige lister – intensjonsfrist og listefrist

Ordningen tar utgangspunkt i at det først får ut en henstilling om å melde interesse for å stille liste.

Ordningen har fire scenarier:

a) En eller flere nomineringsgrupper melder intensjon om å stille liste innen en fastsatt frist.

Valgrådet tar da ikke initiativ til å nedsette en nominasjonskomite.

b) Dersom ingen nomineringsgrupper melder intensjon om å stille liste, tar valgrådet initiativ til å nedsette en nominasjonskomite som fremmer en liste.

c) Dersom det ved endelig frist foreligger kun en godkjent liste, skal valgrådet se til at det blir oppnevnt en nominasjonskomite som fremmer en bredt sammensatt kandidatliste, for å sikre minst to lister og dermed forholdstallsvalg.

d) Dersom det ved endelig frist ikke foreligger noen godkjente listeforslag, oppnevnes en nominasjonskomite som utarbeider en bred kandidatliste. Valget gjennomføres da ved flertallsvalg.

Vurdering: Ordningen vil være en åpen invitasjon til ulike grupper om å stille lister, og vil kunne gi velgerne klarere alternativer å velge mellom hvis det fremmes mer enn en liste. Ordningen er noe komplisert. Og ordningen vil ikke løse utfordringen med asymmetriske lister hvis det kun er en annen liste.

4. Ordning med utgangspunkt i flere selvstendige lister, uten en nominasjonskomite – intensjonsfrist og listefrist

Nomineringsgrupper inviteres til å stille lister. Nomineringsgruppene kan innen en frist gi melding om de har intensjon om å stille liste ved valget. Dersom det er minst en nomineringsgruppe som gir slik melding, vil valgrådet ikke ta initiativ til å nedsette en nominasjonskomite. I stedet gis det anledning til å stille flere lister også fra andre nomineringsgrupper innen en ny frist.

Dersom det foreligger kun ett godkjent listeforslag etter listefrist, blir det den eneste listen ved valget. Dersom det ikke foreligger noen godkjente listeforslag etter fristen, oppnevnes en nominasjonskomite som utarbeider en bred kandidatliste.

Svar:

Oppegård kirkelige fellesråd gir sin støtte til modell 2

2.3 Tilskuddsordning for finansiering av nomineringsgrupper m.m.(s.5-7)

2.3.1 Innledning

Ved kirkevalget i 2015 var det ikke en sentral tilskuddsordning som ga støtte til grupper som fremmet lister eller andre aktører, men valgrådene i seks bispedømmer utbetalte totalt kr 250.000 til henholdsvis Nominasjonskomiteens liste og Åpen folkekirkes liste.

Det foreslås at støtteordningen bygges opp slik at alle som er berettiget til å motta midlene, får støtte beløp på samme nivå. Det kan tenkes et par alternative løsninger.

2.3.2 Ordning ved valg av kommunestyre, fylkesting og Stortinget

Det er etablert to ulike tilskuddstyper:

a) Partipolitisk nøytral: Organisasjoner som er registrert i enhetsregisteret kan søke om tilskudd til informasjonstiltak om valget. Mål: Øke valgdeltagelse og kunnskap om omvalget

b) Tilskudd til politiske partier:

Grunnstøtte (uavhengig av størrelse) til partier med minimum 2,5 % av stemmene eller minst en innvalgt representant til Stortinget.

Stemmestøtte: Likt kronebeløp pr stemme ved sist stortingsvalg

2.3.3 Ordning i Svenska kyrkan

Nomineringsgruppene får støtte til trykking av valgsedler samt støtte ut fra antall innvalgte medlemmer.

2.3.4 Vurderinger

Det foreslås at støtteordningen bygges opp slik at alle som er berettiget til å motta midler, får støttebeløp på samme nivå. Det kan tenkes et par alternativer:

Alternativ 1. Tilskudd til nomineringsgrupper delt i en nomineringsfase og valgfase:

a) Intensjonsstøtte:

De nomineringsgrupper som melder sin intensjon om å fremme lister ved valget innen et fastsatt frist, blir berettiget til å motta støtte til å gjennomføre nominasjonsarbeidet.

Ubrukte midler overføres til neste fase dersom nomineringsgruppa klarer å stille liste. Hvis ikke må de tilbakebetales.

b) Listestøtte

De nomineringsgrupper som fremmer lister, blir berettiget til å motta støtte til å formidle informasjon om sine lister og kirkepolitiske programmer, slik at velgerne blir klar over valgmulighetene sine.

Det bør vurderes å sette et maksimalt beløp for hvor mye hver liste kan motta i støtte

Alternativ 2. Tilskuddsordning hvor nomineringsgrupper og andre aktører kan søke Kirkerådet eller valgrådet om midler til informasjonstiltak i forbindelse med valget.

Det settes en eller flere fastsatte søknadsfrister for nomineringsgrupper og andre aktører til å søke Kirkerådet eller valgrådet om midler til informasjonsarbeid og andre demokratiske aktiviteter i forbindelse med valget. En slik ordning vil være mer åpen for ulike aktører å søke om støtte, så lenge det faller inn under tilskuddsordningens målsetting:

Svar:

Oppegård kirkelige fellesråd gir sin tilslutning til alternativ 1. Det bør være en enkel søknadsprosess. Det bør settes krav om et kirkepolitisk program.

2.4 Personvalgregler

2.4.1 Personstemmer og strykninger

Kirkerådet foreslår å videreføre en begrensning i antallet mulige tilleggstemmer til inntil tre.

Kirkerådet har tidligere gitt uttrykk for at de ikke ønsker å åpne for strykninger i de kirkelige valgene, men ber høringsinstansene vurdere om strykninger bør gjeninnføres. Ved kommunestyre- og fylkestingsvalg er det ikke anledning til å styrke kandidater på listen.

Svar:

Oppegård kirkelige fellesråd gir sin tilslutning til en begrensning i antallet mulige tilleggstemmer til inntil tre. Det bør ikke gis muligheter til å foreta strykninger.

2.4.2 Personvalgregler internt på listene.

Valgordning med flertallsvalg bygger på personvalg (kun en liste). Valgordninger med listevalg kan enten ha et svakt eller sterkt innslag av personvalg avhengig av hvor stor innflytelse velgerne har over kandidatvalget. Kirkerådet stiller spørsmål ved om det bør introduseres en sperregrense ved valg av bispedømmeråd og Kirkerådet, slik det er ved valg av fylkesting. Se § 6 – 6 Mandatfordeling og kandidatkåringen.

1. Sperregrense med krav om åtte prosent personlig stemmetall.
2. Sperregrense med krav om fem prosent personlig stemmetall.
3. Ingen sperregrense – videreføre dagens ordning.

Kirkerådet vurderer å foreslå en sperregrense med fem eller åtte prosent personlig stemmetall i personvalget.

Svar:

Oppegård kirkelige fellesråd foreslår en sperregrense tilsvarende ved fylkestingsvalg.

2.4.3 Stemmetillegg

Ved kommunestyrevalg kan et visst antall av de øverste kandidatene på listeforslaget gis et stemmetillegg. Stemmetillegget tilsvarer 25 % av det antall stemmesedler som listen får.

Svar:

Det kan gis stemmetillegg til to kandidater

2.5. Valgkretser og stemmekretser

2.5.1 Valgkretser

Soknet er valgkrets for menighetsrådet og bispedømmet valgkrets for bispedømmerådet.

Det forslås ingen endringer i valgreglene

2.5.2 Stemmegivning begrenset til eget sokn valgdagen.

Personer som midlertidig oppholder seg i et annet sokn enn der de er registrert bosatt, kan stemme ved valget i bostedssoknet ved å forhåndsstemme i det soknet de midlertidig oppholder seg i, før 1.september.

Kirkerådet har vurdert om reglene bør endres innenfor fellesrådsområdet, slik at det kan bli adgang til å avgi stemme i alle soknene innenfor fellesrådsområdet på valgdagen.

Svar:

Det enkelte fellesråd bør ha myndighet til å avgjøre dette ut i fra kommunens praksis og fellesrådets størrelse.